

IDŹ DO

PRZYKŁADOWY ROZDZIAŁ

SPIS TREŚCI

KATALOG KSIĄŻEK

KATALOG ONLINE

ZAMÓW DRUKOWANY KATALOG

TWÓJ KOSZYK

DODAJ DO KOSZYKA

CENNIK I INFORMACJE

ZAMÓW INFORMACJE
O NOWOŚCIACH

ZAMÓW CENNIK

CZYTELNIA

FRAGMENTY KSIĄŻEK ONLINE

Zarządzanie finansami w małej firmie

Autor: Colin Barrow

Tłumaczenie: Jarosław Dobrzański

ISBN: 83-7361-624-1

Tytuł oryginału: [Financial Management
for the Small Business](#)

Format: A5, stron: 240

- Jak sporządzać i czytać sprawozdania finansowe?
- Jak tworzyć biznes plany?
- Na czym polega i czemu służy analiza finansowa?

Dlaczego małe przedsiębiorstwa upadają? Otóż najczęściej z powodu kiepskiej kontroli finansowej. To z kolei wynika z niedostatecznej wiedzy o zarządzaniu finansami. Mali przedsiębiorcy często korzystają z usług biur rachunkowych i na tym kończy się ich zainteresowanie finansami firmy. Często tkwią w błędnym przekonaniu, że prowadzenie ksiąg to czynność pozostająca w zupełnym oderwaniu od „prawdziwych” zadań, takich jak pozyskiwanie klientów czy wytwarzanie produktów lub świadczenie usług. Nie kontrolując na bieżąco wydatków, łatwo jest nieświadomie zabrnąć zbyt daleko w ścieżkę prowadzącą do finansowej zagłady, a wtedy nie pomoże nawet najlepszy księgowy. W ten sposób dobry pomysł na biznes może zostać lekkomyślnie zaprzepaszczoney. Prowadzenie firmy bez posiadania kontroli nad finansami przypomina prowadzenie samochodu bez kierownicy, hamulców i dźwigni zmiany biegów.

W tym użytecznym poradniku znajdziesz odpowiedzi na pytania, jak sporządzać i czytać sprawozdania finansowe; jak tworzyć biznesplany i budżety; na czym polega i czemu służy analiza finansowa. Zdobędziesz i utrwalisz wiedzę o:

- bilansie,
- rachunku zysków i strat,
- przepływach gotówki i funduszy,
- płynności finansowej,
- kosztach i polityce cenowej,
- budżetowaniu,
- prowadzeniu księgowości.

Ta książka zawiera użyteczne wskazówki i porady dla wszystkich, którzy prowadzą małe firmy lub dopiero decydują się na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Spis treści

Wstęp	7
Część I Interpretacja kluczowych dokumentów finansowych	9
1. Bilans — na czym stoimy?	11
Bilans na gruncie prywatnym	11
Upubliczniony obraz sytuacji	14
Struktura bilansu przedsiębiorstwa	16
Podstawowe reguły, zasady, koncepcje, pojęcia i konwencje	20
Pytania	26
2. Rachunek zysków i strat — jak nam się wiodło?	27
Ujmowanie operacji gospodarczych	27
Kolejne podstawowe zasady	30
Rachunek zysków i strat przedsiębiorstwa produkcyjnego	32
Rachunek zysków i strat przedsiębiorstwa usługowego	33
Struktura rachunku zysków i strat	35
Pytania	37
3. Przepływy pieniężne i przepływy funduszy — dokąd zmierzamy?	39
Przeinwestowanie	40
Prognozowanie potrzeb gotówkowych	43
Przepływ funduszy	43
Pytania	46

Część II Narzędzia analizy finansowej	47
4. Kontrola działalności przedsiębiorstwa	49
Cele przedsiębiorstwa	50
Wskaźniki jako narzędzia analizy	52
Niektóre problemy związane z używaniem wskaźników	54
Wskaźniki w prognozowaniu	59
Pytania	59
5. Mierniki zyskowości	61
Rentowność zaangażowanego kapitału (ROCE)	61
Rentowność kapitału własnego (ROSC)	62
Dźwignia finansowa i jej wpływ na rentowność kapitału własnego	63
Marże zysku	65
Obliczanie należnego podatku	69
Indywidualni przedsiębiorcy i spółki osobowe	70
Opodatkowanie osób prawnych	72
Jaka forma prawna działalności jest najlepsza?	73
Minimalizacja podatków	74
Podatek od towarów i usług (VAT)	75
Pytanie	75
6. Zarządzanie kapitałem obrotowym (lub płynnością)	79
Wskaźnik płynności bieżącej	80
Wskaźnik szybkiej płynności	81
Kontrolowanie należności i zobowiązań	82
Kontrolowanie zapasów	85
Kontrolowanie środków pieniężnych	86
Cyrkulacja kapitału obrotowego	86
Uśrednianie wskaźników	87
Pytania	87
7. Zarządzanie środkami trwałymi	89
Piramida środków trwałych	89
Planowanie nowych inwestycji kapitałowych	91
Przeciętna rentowność zaangażowanego kapitału (ARCE)	92
Okres zwrotu nakładów	95
Zdyskontowane przepływy pieniężne	97
Wartość bieżąca	99
Indeks zyskowości	102

Wewnętrzna stopa zwrotu (IRR)	104
Analiza ryzyka i wrażliwości	107
Uwzględnianie inflacji	108
Zastosowanie zdyskontowanych przepływów pieniężnych przy podejmowaniu decyzji związanych z kapitałem obrotowym	109
Wprowadzanie nowego produktu — studium przypadku	109
Wybrane czynniki ogólne w decyzjach inwestycyjnych	111
Pytania	114
Tablice dyskontowe	117

8. Decyzje dotyczące kosztów, wielkości produkcji, cen i zysków **121**

Obliczanie kosztów	121
Składniki kosztów	123
Koszty stałe	123
Koszty zmienne	125
Koszty mieszane	125
Próg rentowności	126
Stopa marży bezpieczeństwa	129
Koszty a pożądane zyski	129
Analiza kosztów w przypadku zamówień specjalnych	131
Analiza kosztów w czasie rzeczywistym	133
Analiza kosztów przed rozpoczęciem działalności gospodarczej	134
Analiza kosztów w celu eliminacji nie dochodowych produktów	137
Pytania	139

Część III Biznesplany i budżety **141**

9. Budżety **143**

Tworzenie budżetów w przedsiębiorstwach	143
Perspektywa czasowa i szczegóły	145
Cele	147
Ocena rynku	151
Prognozowanie sprzedaży	154
Ocena zasobów	156
Strategie kluczowe i plany operacyjne	160
Tworzenie budżetu	162
Wytyczne dotyczące budżetowania	163
Monitorowanie działalności	164

Naginanie budżetu	164
Sezonowość i trendy	166
Budżety kapitałowe i gotówkowe	166
Budowanie modelu budżetu	167
10. Pisanie i prezentacja biznesplanów	169
Na co zwracają uwagę instytucje finansowe?	169
Forma i objętość	173
Układ i zawartość	174
Pisanie i redakcja	183
Do kogo wysłać biznesplan?	184
Prezentacja ustna	185
11. Księgowość i sprawozdania doraźne	189
Dlaczego potrzebujesz odpowiedniej dokumentacji	190
Metody uproszczone	191
Pełna księgowość	197
Wykorzystanie komputera	200
Sprawozdania doraźne	202
12. Podnoszenie wyników	203
Ceny maksymalizujące zysk	203
Redukcja kosztów	205
Ograniczanie kapitału obrotowego	206
Program poprawy zyskowności	208
Dodatki	209
Odpowiedzi na pytania	211
Doradztwo i pomoc — lista organizacji	225
Dodatkowe źródła	231
Skorowidz	233

2

Rachunek zysków i strat — jak nam się wiodło?

Bilans ukazuje sytuację finansową firmy w określonym momencie. Jej wygląd będzie ulegał w czasie zmianom — podobnie nasz wygląd, kiedy jesteśmy dziećmi, nastolatkami i wreszcie dorosłymi, również jest zupełnie inny, lecz wciąż pozostaje obrazem tego samego „ja”. Proces „posuwania się w czasie”, który zmienia obraz firmy, jest wynikiem dokonywania operacji gospodarczych. Operacją gospodarczą jest każde zdarzenie, które można wyrazić w postaci przepływu pieniędzy. Jeżeli na przykład kupujemy towar, sprzedajemy go klientowi lub zaciągamy kredyt, to zdarzenia te można wyrazić przepływami pieniężnymi.

Ujmowanie operacji gospodarczych

Rozważmy prosty przykład. 6 kwietnia utworzono nową firmę Rekin Finansjery sp. z o.o. Kapitał założycielski wynosił 100 000 zł i w pierwszym dniu istnienia firmy pieniądze te znajdują się na firmowym rachunku bankowym. Bilans będzie przedstawiał się tak, jak w tabeli 2.1.

Jak widać, bilans ten nie przedstawia się zbyt okazale, ale odzwierciedla obraz firmy w pierwszym dniu jej działalności. Dzień później (7 kwietnia) coś zacznie się dziać (patrz tabela 2.2).

Tabela 2.1. *Przykładowy bilans firmy Rekin Finansjery sp. z o.o. (dzień 1.)*

Rekin Finansjery sp. z o.o. — bilans na dzień 6 kwietnia ____ roku	
Aktywa	zł
Środki pieniężne na rach. bankowych	100 000
Pasywa	
Kapitał zakładowy	100 000

Tabela 2.2. *Przykładowy bilans firmy Rekin Finansjery sp. z o.o. (dzień 2.)*

Rekin Finansjery sp. z o.o. — bilans na dzień 7 kwietnia ____ roku			
Aktywa	zł	Pasywa	zł
Aktywa bieżące		Kapitał własny	
1. Środki pieniężne w kasie i na rach. bankowych	150 000	1. Kapitał zakładowy	100 000
		Zobowiązania	
		1. Kredyty i pożyczki	50 000
Aktywa razem	150 000	Pasywa razem	150 000

Firma Rekin Finansjery sp. z o.o. pożyczka 50 000 zł z innego banku, pobierając od razu całą sumę w gotówce. Zdarzenie to jest operacją gospodarczą i zostało uwzględnione w powyższym bilansie.

Jak widać, kwota w pozycji *Środki pieniężne w kasie i na rach. bankowych* wzrosła, ale wzrosły również *Zobowiązania*. Każde zdarzenie finansowe musi znaleźć swe odzwierciedlenie w przynajmniej dwóch miejscach w bilansie.

8 kwietnia Rekin Finansjery kupuje za 20 000 zł towar przeznaczony do dalszej sprzedaży, płacąc za niego gotówką (patrz tabela 2.3).

Struktura kapitału obrotowego uległa zmianie — nie zmieniła się jego suma, ale zmienił się udział składników. Pozycja *Środki pieniężne w kasie i na rach. bankowych* zmniejszyła się o kwotę, za jaką zakupiono towar, ale pozyskano nowy składnik aktywów w postaci tegoż towaru.

9 kwietnia firma Rekin Finansjery sprzedaje za 3 000 zł w gotówce towar zakupiony za 2 000 zł (patrz tabela 2.4).

W tym przypadku pozycja *Środki pieniężne w kasie i na rach. bankowych* zwiększyła się o 3 000 zł — pieniądze zapłacone przez klienta. Pozycja *Towary* zmniejszyła się o 2 000 zł, czyli o wartość sprzedanych towarów. Powstał również „zysk”, który w tym przykładzie został przedstawiony jako *zysk netto*.

Tabela 2.3. *Przykładowy bilans firmy Rekin Finansjery sp. z o.o. (dzień 3.)*

Rekin Finansjery sp. z o.o. — bilans na dzień 8 kwietnia ____ roku			
Aktywa	zł	Pasywa	zł
Aktywa bieżące		Kapitał własny	
1. Towary	20 000	1. Kapitał zakładowy	100 000
2. Środki pieniężne w kasie i na rach. bankowych	130 000		
		Zobowiązania	
		1. Kredyty i pożyczki	50 000
Aktywa razem	150 000	Pasywa razem	150 000

Tabela 2.4. *Przykładowy bilans firmy Rekin Finansjery sp. z o.o. (dzień 4.)*

Rekin Finansjery sp. z o.o. — bilans na dzień 9 kwietnia ____ roku			
Aktywa	zł	Pasywa	zł
Aktywa bieżące		Kapitał własny	
1. Towary	18 000	1. Kapitał zakładowy	100 000
2. Środki pieniężne w kasie i na rach. bankowych	133 000	2. Zysk netto	1 000
		Zobowiązania	
		1. Kredyty i pożyczki	50 000
Aktywa razem	151 000	Pasywa razem	151 000

Trwałym efektem *każdej* transakcji handlowej jest wzrost lub spadek wartości firmy dla właścicieli (w tym przypadku udziałowców). Przychody ze sprzedaży zwykle zwiększają wartość firmy. Koszty wygenerowania sprzedaży zwykle zmniejszają jej wartość. Zdarzenia te mają kluczowe znaczenie, dlatego są monitorowane w odrębnym raporcie księgowym — *rachunku zysków i strat*.

Podsumujmy: bilans ukazuje obraz sytuacji finansowej firmy w danym momencie. Rachunek zysków i strat służy do monitorowania przychodów i kosztów w danym okresie. Okresem może być tydzień, miesiąc, okres obrachunkowy lub rok. Co prawda każdy składnik przychodów i kosztów ma swoje znaczenie, ale najistotniejszy jest wynik, czyli zysk netto (lub strata). Wartość ta obrazuje wzrost (lub spadek) wartości firmy w badanym czasie.

Kolejne podstawowe zasady

Zanim przyjrzymy się strukturze rachunku zysków i strat, zapoznajmy się z pewnymi zasadami księgowości, które mają tu zastosowanie. Nadano im numery 6, 7 i 8, jako że stanowią kontynuację koncepcji wymienionych na stronach 21 – 25 w rozdziale 1.

- 6. Zasada realizacji.** Pewien szczególnie przezorny szef sprzedaży powiedział kiedyś, że zamówienie nie jest zamówieniem, dopóki klient nie zapłacił i nie skonsumował produktu, a w dodatku nie umarł w rezultacie jego konsumpcji i — wreszcie — wykazuje wszelkie oznaki chęci ponownego zakupu.

Często mamy do czynienia z zupełnie przeciwną kategorią specjalistów od sprzedaży, którzy potrafią „przewidzieć” najbardziej nieprawdopodobne wyniki handlowe. W księgowości przychód powstaje dopiero wówczas, kiedy towar zostaje przekazany klientowi i wysłana zostaje do niego faktura. Nie ma to nic wspólnego z tym, kiedy otrzymano zamówienie, jak pewne jest to zamówienie i jakie są szanse, że klient zapłaci bez zwłoki.

Zdarza się, że część wydanego towaru zostaje później zwrócona — na przykład z uwagi na złą jakość. Oznacza to, że przychód, a w konsekwencji zysk może powstać w jednym okresie, po czym zostać zniwelowany w kolejnym. Oczywiście jeżeli możliwa jest przybliżona kalkulacja procentu zwrotów, to możliwa jest również korekta przychodu w okresie jego powstania o przeciętną ich wartość.

Tak więc pozycja *przychody ze sprzedaży*, znajdująca się na górze rachunku zysków i strat, reprezentuje wartość produktów lub towarów wydanych klientom i zafakturowanych w rozpatrywanym okresie.

- 7. Zasada memoriału.** Jest to jedna z najważniejszych zasad w rachunkowości. W ustawie o rachunkowości, zasada memoriału została wyrażona w art. 6 ust. 1, który nakazuje ujmować w księgach rachunkowych (a także w sprawozdaniu finansowym) wszystkie uzyskane, przypadające na rzecz jednostki przychody i obciążające ją koszty związane z tymi przychodami, dotyczące danego roku obrotowego — niezależnie od terminu zapłaty. Chodzi w tym przypadku o ujęcie ogółu operacji gospodarczych zaistniałych w roku obrotowym, bez względu na to, czy zostały zapłacone, oraz czy termin ich płatności już zapadł lub dopiero zapadnie po dniu bilansowym.
- 8. Zasada współmierności.** Celem sporządzania rachunku zysków i strat jest przypisanie przychodów i kosztów do określonego okresu.

Tylko w taki sposób możliwe jest realistyczne obliczenie zysku w danym okresie. Załóżmy, że obliczamy zyski z jednego miesiąca, w którym przychodzi kwartalny rachunek za telefon. Obraz zysków mógłby wyglądać tak, jak w tabeli 2.5.

Tabela 2.5. *Przykład błędnego przypisania do okresu w rachunku zysków i strat*

Rachunek zysków i strat dla stycznia _____ roku	
	zł
Przychody ze sprzedaży (styczeń)	40 000
<i>minus</i> Rachunek za telefon (ostatni kwartał)	8 000
Zysk	32 000

Obraz ten jest oczywiście błędny. Po pierwsze, trzymiesięczne wydatki na telefony skonfrontowano ze sprzedażą z tylko jednego miesiąca. Po drugie, błędem jest „obciążanie” styczeniowego przychodu czymkolwiek innym niż rachunkiem telefonicznym za styczeń. Niestety rzadko dysponujemy takim dowodem księgowym w chwili tworzenia rachunku, więc w praktyce dopiero się go spodziewamy. Wartość tę (która może być absolutnie zgodna z rzeczywistością, jeżeli dysponujemy licznikiem rozmów) podaje się z góry, aby skonfrontować ją z tym zobowiązaniem, kiedy staje się wymagalne. Po wyjaśnieniu trzech dodatkowych koncepcji czas przyjrzeć się rachunkowi zysków i strat sporządzonemu dla firmy (tabela 2.6).

Tabela 2.6. *Przykładowy rachunek zysków i strat małego przedsiębiorstwa produkcyjnego.*

Fabrykant sp. z o.o.	
Rachunek zysków i strat za okres roczny z końcem w dniu 31 grudnia	
	zł
Sprzedaż	1 000 000
Koszty sprzedanych produktów	650 000
Zysk brutto ze sprzedaży	350 000
Koszty sprzedaży	50 000
Koszty zarządu	140 000
Zysk ze sprzedaży = Zysk brutto	160 000
Podatek dochodowy (19%)	30 400
Zysk netto (po opodatkowaniu)	129 600

Rachunek zysków i strat przedsiębiorstwa produkcyjnego

Jest to uproszczony rachunek zysków i strat małego przedsiębiorstwa produkcyjnego. Jak widać, mamy tu do czynienia z co najmniej trzema różnymi rodzajami zysku. Pierwszy z nich, *zysk brutto ze sprzedaży*, to różnica pomiędzy przychodami ze sprzedaży a kosztami wytworzenia sprzedanych produktów.

Tabela 2.7. *Przykładowy rachunek zysków i strat małego przedsiębiorstwa produkcyjnego z uwzględnieniem kosztów sprzedanych produktów*

Fabrykant sp. z o.o.			
Rachunek zysków i strat za okres roczny z końcem w dniu 31 grudnia			
	zł	zł	zł
Przychody ze sprzedaży			1 000 000
Koszty produkcji			
Stan początkowy surowców	300 000		
Zakupy dokonane w okresie rozliczeniowym	250 000		
		550 000	
<i>minus</i> Stan końcowy surowców	155 000		
		395 000	
Bezpośrednie koszty pracy			180 000
Ogólne koszty produkcji			
Pośrednie koszty pracy	40 000		
Oświetlenie, ogrzewanie i zasilanie zakładu	35 000		
		75 000	
Całkowite koszty produkcji sprzedanych produktów			650 000
Zysk brutto ze sprzedaży			350 000

Koszty sprzedanych produktów

Dotychczas mogliśmy zakładać, że wszelkie wydatki związane z działalnością firmy przeznaczone były na „wytworzenie” produktu, jednak aby obliczyć koszt sprzedanych produktów, trzeba uwzględnić jedynie koszty bezpośrednio związane z wytworzeniem produktu. Należą do nich koszty użytych materiałów oraz koszty pracy niezbędnej do wytworzenia produktu.

Po rozbiciu pozycji *Koszty sprzedanych produktów* na elementy składowe rachunek zysków i strat firmy Fabrykant sp. z o.o. będzie wyglądał tak, jak w tabeli 2.7.

Nie jest to wyczerpująca lista składników, jakie można znaleźć w części *Koszty sprzedanych produktów* typowego producenta. Pominięto tu chociażby produkty w toku, amortyzację fabryki itp., aby zachować przejrzystość przykładu potrzebną w celu prezentacji zasady kalkulacji.

Zysk netto (po opodatkowaniu)

Dodając do zysku brutto ze sprzedaży wszystkie inne przychody (np. przychody finansowe czy zyski nadzwyczajne) i odejmując od niego wszystkie pozostałe koszty (np. koszty finansowe czy straty nadzwyczajne) otrzymujemy zysk brutto (przed opodatkowaniem). Ostatnim elementem, o jaki należy pomniejszyć zysk, jest podatek. W ten sposób obliczamy ostatni mierzony rodzaj zysku — zysk netto (po opodatkowaniu). Najczęściej mówiąc „zysk”, mamy na myśli właśnie ten ostatni wskaźnik.

Oczywiście można by obliczyć zysk netto, pomniejszając po prostu łączne przychody z danego okresu o łączne wydatki poniesione w tym czasie. Jednak zastosowana tu organizacja informacji pomaga w ich analizie i interpretacji — czyli, mówiąc prościej, w dostrzeżeniu tego, jak powstał zysk lub strata w danym okresie.

Rachunek zysków i strat przedsiębiorstwa usługowego

Wszelkie podstawowe reguły i praktyki stosowane w przedsiębiorstwie produkcyjnym mają zastosowanie również w przedsiębiorstwach usługowych lub specjalistycznych. Główna różnica polega na sposobie kalkulacji zysku brutto ze sprzedaży. Na przykład rachunek zysków i strat firmy konsultingowej mógłby wyglądać tak, jak w tabeli 2.8.

W przypadku biura podróży rachunek mógłby wyglądać tak, jak w tabeli 2.9.

Jak widać, podstawowa zasada obliczania zysku brutto lub marży, która pozostaje po odjęciu kosztów realizacji usługi, została zachowana.

Tabela 2.8. *Przykład rachunku zysków i strat firmy konsultingowej*

Warszawers Consulting		
	zł	zł
Przychody ze sprzedaży	650 000	
Gaża konsultantów	300 000	
Zysk bez uwzględnienia pozostałych kosztów (zysk brutto ze sprzedaży)		350 000
Wydatki itp. (tak, jak w każdej innej firmie)	...	

Tabela 2.9. *Przykład rachunku zysków i strat biura podróży*

Wesoły Autobus		
		zł
Przychody ze sprzedaży		2 000 000
Opłaty dla przewoźników		1 300 000
Prowizja netto (zysk brutto ze sprzedaży)		700 000
Wydatki itp. (tak, jak w każdej innej firmie)		...

Analiza sprzedaży

Użyteczne może być rozbicie przychodów ze sprzedaży na przychody z poszczególnych grup produktów (tabela 2.10) oraz — w razie potrzeby — na przychody ze sprzedaży w kraju i za granicą. Jeszcze bardziej użyteczne jest ukazanie zysku brutto przypadającego na każdą z grup produktów.

Tabela 2.10. *Przykład rachunku zysków i strat ukazującego przychody ze sprzedaży różnych produktów*

Fabryka Mebli „Drewniór”		
	zł	zł
Przychody ze sprzedaży		
Stoły	500 000	
Krzesła	200 000	
Naprawy itp.	100 000	
		800 000
Koszty sprzedanych produktów i usług		500 000
Zysk brutto ze sprzedaży		300 000
<i>minus</i> wydatki (tak, jak w każdej innej firmie)		...

Struktura rachunku zysków i strat

Firma działająca już od kilku lat zwykle angażuje się w wiele nowych spraw i zobowiązań. Poza obsługą kapitału udziałowców konieczna może być obsługa kredytu długoterminowego (odsetki i spłaty kapitału); ponadto część biur i hal produkcyjnych może być wdzierżawiana innym firmom itp. Rachunek zysków i strat takiej firmy będzie zawierał większość z elementów uwzględnionych w przykładzie z tabeli 2.11.

Tabela 2.11. *Przykład ukazujący strukturę rachunku zysków i strat*

Rachunek zysków i strat	
	zł
1. Przychody ze sprzedaży	1 400 000
2. Koszty sprzedanych produktów	700 000
3. Zysk brutto ze sprzedaży	700 000
4. Koszty działalności:	450 000
– sprzedaży	125 000
– ogólnego zarządu	325 000
5. Zysk ze sprzedaży	350 000
6. Pozostałe przychody operacyjne:	15 000
– czynsze	15 000
7. Pozostałe koszty operacyjne	10 000
– likwidacja środka trwałego	10 000
8. Zysk z działalności operacyjnej	255 000
9. Przychody finansowe	10 000
– odsetki z inwestycji	10 000
10. Koszty finansowe	30 000
– odsetki od kredytu	30 000
11. Zysk z działalności gospodarczej	235 000
12. Zyski nadzwyczajne	5 000
13. Straty nadzwyczajne	6 000
14. Zysk brutto	234 000
15. Podatek dochodowy (19%)	44 460
16. Zysk netto (po opodatkowaniu)	189 540

Jak każde sprawozdanie finansowe, dokument ten powinien zostać przygotowany w formie jak najczytelniejszej dla odbiorcy. Poniżej opisane zostały poszczególne elementy rachunku zysków i strat:

- 1.** Przychody ze sprzedaży (i wszelkie inne przychody z działalności podstawowej).
- 2.** Koszty sprzedanych produktów (lub koszty sprzedanych towarów w firmie handlowej). W chwili, gdy produkt jest sprzedawany i realizowany jest przychód ze sprzedaży, musimy uwzględnić również koszty jego wytworzenia.
- 3.** Zysk (strata) brutto ze sprzedaży — różnica pomiędzy przychodami ze sprzedaży a kosztami sprzedanych produktów (lub towarów).
- 4.** Koszty ogólne działalności — koszty sprzedaży i ogólnego zarządu.
- 5.** Zysk (strata) ze sprzedaży — różnica pomiędzy zyskiem brutto ze sprzedaży a kosztami ogólnymi działalności.
- 6.** Pozostałe przychody operacyjne — przychody pośrednio związane z działalnością podstawową, np. otrzymane odszkodowania, przychody ze sprzedaży środków trwałych, czynsze itp.
- 7.** Pozostałe koszty operacyjne — koszty pośrednio związane z działalnością podstawową, np. zapłacone kary, koszty likwidacji środków trwałych itp.
- 8.** Zysk (strata) z działalności operacyjnej — zysk (strata) ze sprzedaży powiększony o pozostałe przychody operacyjne i pomniejszony o pozostałe koszty operacyjne
- 9.** Przychody finansowe — np. odsetki od lokat, otrzymane dywidendy, przychody ze sprzedaży inwestycji.
- 10.** Koszty finansowe — np. odsetki od kredytów, koszty sprzedaży papierów wartościowych.
- 11.** Zysk (strata) z działalności gospodarczej
- 12.** Zyski nadzwyczajne — np. odszkodowania otrzymane za straty będące skutkiem zdarzeń losowych
- 13.** Straty nadzwyczajne — np. wartość samochodu zniszczonego w wyniku wypadku.
- 14.** Zysk (strata) brutto
- 15.** Podatek dochodowy
- 16.** Zysk (strata) netto

W celu sprawdzenia znajomości struktury oraz procedury obliczania rachunku zysków i strat warto wykonać ćwiczenia zamieszczone na końcu rozdziału.

Pytania

1. Ujmij efekty podanych niżej zdarzeń w bilansie, odnotowując zmiany wprowadzane w istniejących składnikach lub — w razie potrzeby — dodając nowe składniki. Pamiętaj, że każda operacja musi zostać ujęta przynajmniej w dwóch miejscach w bilansie. Wróć do definicji zasady podwójnego zapisu ze strony 23, aby przypomnieć sobie to zagadnienie. Po odnotowaniu wszystkich zdarzeń utwórz bilans zamknięcia.
  - ♦ Towar wartości 2 500 zł został sprzedany za 4 000 zł zapłacone gotówką.
  - ♦ Zakupiono działkę za 150 000 zł, z czego 15 000 zł zapłacono gotówką, a na resztę zaciągnięto kredyt hipoteczny na okres 20 lat.
  - ♦ Zakupiono samochód firmowy za 30 000 zł; firma Rekin Finansjery została zobowiązana do zapłaty gotówką dealerowi w terminie 60 dni.
  - ♦ Zakupiono towar wartości 30 000 zł; dostawca zgodził się na 30-dniowy termin płatności.
  - ♦ Sprzedano towar wartości 18 000 zł za cenę 27 000 zł; klient zobowiązał się zapłacić w terminie 120 dni.

(Można założyć, że wszystkie te operacje miały miejsce w przeciągu kilku dni).

Rekin Finansjery, bilans na dzień 10 kwietnia ____ roku	
Aktywa	
A. Aktywa trwałe	zł
1. Środki trwałe	
B. Aktywa obrotowe	
1. Towary	18 000
2. Należności	
3. Gotówka	133 000
Aktywa razem	151 000

Pasywa	
A. Kapitały własne	
1. Kapitał podstawowy	100 000
2. Zysk netto	1 000
B. Zobowiązania długoterminowe	
C. Zobowiązania krótkoterminowe	
	50 000
Pasywa razem	151 000

2. Poniżej podano listę składników, jakich zwykle należy oczekiwać w rachunku zysków i strat. Jednak ich kolejność nie jest prawidłowa. Ułóż je w prawidłowej kolejności, tak aby otrzymać zyski z działalności firmy po opodatkowaniu.

	zł
Koszty sprzedanych towarów	1 263 000
Pozostałe koszty	19 000
Odsetki od kredytu	30 000
Przychody ze sprzedaży	1 740 000
Czynsz z dzierżawy części warsztatu	4 000
Zaliczka na podatek dochodowy	32 750
Koszty ogólnego zarządu	210 000
Koszty sprzedaży	70 000
Koszty reklamy	21 000